

Sari Sarkomaa kok ym.

Kirjallinen kysymys robotiikan hyödyntämisestä sosiaali- ja terveydenhuollossa

Eduskunnan puhemiehelle

Sosiaali- ja terveydenhuolto sekä varsinkin hoiva-ala on yksi robotiikan suurimpia lähitulevaisuuden sovellusalueita. Robotiikka, automatiikka ja digitalisaatio mahdollistavat hoitajien työajan käyttämisen välittömään hoitoon. Tämä on mittava mahdollisuus muuttaa työn tekemisen tapoja ja sisältöä sekä lisätä hoidon laatua, mielekkyyttä ja tuottavuutta.

Koulutetun hoitohenkilöstön tarve ei ole vähenemässä, vaan tilanne on päinvastoin. Väestömme ikääntyessä hoidon, hoivan sekä kuntoutuksen tarve kasvaa. Vuoteen 2026 mennessä esimerkiksi terveydenhuollon työvoimatarpeen on arvioitu kasvavan 10 prosenttia ja vanhusten hoivapalvelujen jopa 20 prosenttia.

Uusi teknologia on mahdollisuus ratkaista monia hoiva-alan haastavia kysymyksiä, ja siksi robotit on saatava täydentämään koulutetun hoitohenkilöstön antamaa hoitoa. Sote-ammattilaisten työaika voidaan säästää ja kohdentaa välittömään potilastyöhön käyttämällä robotteja esimerkiksi apuna potilaan nostamisessa ja siirtämisessä sekä tukena potilaan omassa liikkumisessa. Nykyisin robotiikkaa käytetään jo lääkkeiden ja ruoan jakamisessa.

Elinkeinoelämän valtuuskunnan (Eva) julkaisemassa Robotit töihin -raportissa arvioitiin, että robotiikkaa ja automatiikkaa hyödyntämällä voitaisiin tehdä ainakin 20 prosenttia sairaaloiden sairaanhoitajien ja vanhusten pitkäaikaishoidon lähihoitajien työtehtävistä. On arvioitu, että käytävissä oleva robotiikka soveltuu potilaiden ja tarvikkeiden kuljettamiseen, lääkkeiden annosteluun ja jakeluun sekä potilaiden elintoimintojen seurantatietojen tallentamiseen.

Koska robotiikan käyttö vapauttaa hoitotyöntekijöiden työaika, työtehtäviä voidaan kohdistaa aiempaa enemmän välittömään potilastyöhön, joka vaatii asiantuntijuutta ja jota koneilla ei voida toteuttaa. Robotti ei koskaan korvaa ihmistä, mutta se voi tehdä raskaasta työstä mielekkäämpää ja helpottaa vaativaa hoitotyötä tekevien työtä.

Robotiikka on jo osa terveydenhuoltoa, ja sen merkitys kasvaa koko ajan. Tulevaisuudessa osa koulutetun hoitohenkilöstön työtä ovat erilaiset robotit, jotka helpottavat sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten työtä ja lisäävät potilasturvallisuutta. Jo nyt robotit jakavat mm. lääkkeitä, annostelevat ruokaa ja osallistuvat potilassiirtoihin. Lisäksi on olemassa kuntoutusrobotteja ja robotteja, jotka pitävät seuraa muistisairaille ja muistuttavat arjen toimintojen huolehtimisessa.

Kirjallinen kysymys KK 624/2016 vp

Robottiikkaa ja digitalisaatiota käytetään entistä enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon eri osa-alueilla niin fyysisenä apuna, sosiaalisen vuorovaikutuksen edistäjänä, kuntoutukseen, lääketieteessä ja hoitotyössä kuin laitosympäristössäänkin, kuten potilaiden kuljetuksessa ja jätehuollossa.

Terveydenhuoltoalan koulutuksen saaneiden terveyden- ja sosiaalihuollon tehtävissä työskentelevien ammattilaisten etujärjestö (Tehy) on ottanut asiaan kantaa ja todennut, että robottien käyttöönotto vaatii paljon mm. eettistä keskustelua ja oman strategian luomisen. Erilaiset vastuukysymykset ja robottien ohjelmointi ovat esimerkkejä eettisistä seikoista, joista on keskusteltava ennen kuin ne tulevat laajemmin käyttöön sosiaali- ja terveysalalle.

Suomessa on tarve robottiikka- ja digitalisaatiostrategian luomiseen, jonka avulla toimeenpantaisiin valtioneuvoston yleisistunnossa 2.6.2016 tehty periaatepäätös älykkäästä robottiikasta ja automaatiosta. Yksi keskeinen toimenpide on selvittää, mitkä säädökset ja rakenteet estävät robottiikan ja uuden teknologian käyttöönottoa. Myös työn alla olevat vanhustenhuollon laatusuosituksukset on uudistettava niin, että uusi teknologia saadaan edistämään hyvää vanhusten hoitoa, hoivaa ja kuntoutusta.

Teknologinen kehitys ei ole pelkästään ihmistyötä korvaavaa, vaan sen aikana ihmisille syntyy uusia töitä ja työtehtäviä. Robotteja pitää käyttää sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen rinnalla ja täydentämään ihmisten antamaa hoitoa. Terveysteknologian ja robottiikan kehitys on siten huomioitava myös sote-alan koulutuksessa. Terveysalan kasvustrategin toteutumisessa on sosiaali- ja terveysalan robottiikalla ja digitalisaatiolla mittava merkitys.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimiin ryhdytään robottiikka- ja digitalisaatiostrategian valmistelemiseksi sosiaali- ja terveydenhuoltoon,

miten valtioneuvoston periaatepäätöstä älykkäästä robottiikasta ja automaatiosta edistetään ja mihin toimenpiteisiin ryhdytään,

mihin toimiin ryhdytään robottiikan ja digitalisaation edistämistä rajoittavien ja estävien säädösten ja rakenteiden purkamiseksi ja

miten vanhustenhuollon laatusuositusten uudistamisessa huomioidaan robottiikan ja digitalisaation hyödyntäminen hyvän hoidon, hoivan ja kuntoutuksen varmistamiseksi?

Helsingissä 1.12.2016

Sari Sarkomaa kok
Sari Raassina kok
Sanna Lauslahti kok